

Program: Podpora rodín, v ktorých by mohol byť ohrozený zdravý psychický, fyzický a sociálny vývin dieťaťa, náhradných rodín a rodín, ktoré prevzali dieťa do osvojenia alebo predosvojiteľskej starostlivosti

a. kontaktná adresa centra a telefónne číslo alebo iný kontaktný údaj centra:

Návrat, o.z, Pluhová 911/1, Bratislava, 813 03, navrat@navrat.sk, č. tel. 02/524 443 61

b. adresa miesta vykonávania opatrení alebo miest vykonávania opatrení, ak sa opatrenia vykonávajú vo viacerých budovách centra:

Bratislavský kraj: Bratislava, Pluhová 1

Trnavský kraj: Trnava, Trhová 2, 917 01

Žilinský kraj: Žilina, Republiky 31, 010 01

Trenčiansky kraj: Trenčín, Soblahov č. 393, 913 38

Banskobystrický kraj: Banská Bystrica, nám. SNP 16, 97401

Prešovský kraj: Prešov, Svätoplukova 12, 080 01

c. účel centra podľa § 45 ods. 1 písm. a) až d) zákona:

Centrum pre deti a rodiny je zriadené podľa § 45, ods. 1, písm. b) a písm. c) na účel vykonávania opatrení na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania

1. krízových situácií dieťaťa v prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí,

2. porúch psychického vývinu, fyzického vývinu alebo sociálneho vývinu dieťaťa z dôvodu problémov v prirodzenom rodinnom prostredí, náhradnom rodinnom prostredí, širšom sociálnom prostredí a v medziľudských vzťahoch

d. Druh vykonávaných opatrení

Iné opatrenia – podľa § 11, ods. 2 a 3, písm. b) a d), v kontexte § 12, písm. d) /a § 37 ZR/, § 44a, ods. 1, § 73, ods. 6 zákona č. 305/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov

e. forma vykonávania opatrení podľa § 45 ods. 4 zákona:

Opatrenia sú vykonávané ambulantnou a terénnou formou

f. opis cieľovej skupiny centra:

- **Maloleté deti, ktoré potrebujú pomoc a podporu formou opatrení sociálno právnej ochrany**
- **Rodičia maloletých detí, ktorí potrebujú pomoc a podporu pri napĺňaní svojej rodičovskej zodpovednosti**
- **Iné blízke osoby maloletých detí, ktoré sa podieľajú na starostlivosti o deti, resp. s ktorými majú deti vytvorený vzťah**
- **deti zverené v NOS, PS, osvojené**

- fyzické osoby, ktoré majú deti zverené v NOS, PS, poručníci, ktorí sa osobne starajú o dieťa, osvojiteľa
  - biologickí rodičia detí umiestnených vo vyššie uvedených formách starostlivosti
  - mladí dospelí po ukončení náhradnej rodinnej starostlivosti vo vyššie uvedených formách, po ukončení ústavnej starostlivosti
- g. dôvody vylučujúce vykonávanie opatrení v centre, ak centrum vykonáva opatrenia podľa § 47, § 48 a § 59 ods. 1 písm. a) prvého bodu alebo tretieho bodu alebo písm. b) až d) zákona,
- **aktívne alebo pasívne odmietanie spolupráce zo strany rodiča, náhradného rodiča**
  - **predpoklad zaujatosti /príbuzenský alebo iný vzťah, osoba známa, predchádzajúci konflikt medzi klientom a poradcom ap./**
  - **aktuálne vyčizené odborné kapacity Centra**
- h. Centrum nevykonáva opatrenia pobytovou formou
- i. opis vnútorných priestorov a vonkajších priestorov centra, a ak centrum vykonáva opatrenia pobytovou formou, opis podmienok zachovania súkromia vrátane opisu podmienok na osobnú hygienu 1. detí a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou, 2. rodičov a iných blízkych osôb detí a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou,
- **priestory, v ktorých vykonávame opatrenia sú všetky lokalizované v krajských mestách, resp. ich blízkom okolí v bytových a kancelárskych objektoch. Sú dobre dostupné verejnou dopravou**
  - **vnútorné priestory pozostávajú z kancelárskych a konzultačných miestností vybavených vhodným nábytkom aj pomôckami na prácu s deťmi aj dospelými a terapeutickými pomôckami nasledovne:**
    - Bratislava, Pluhová 1 – Vstupný priestor s kuchynkou, knižnicou a sedením pre klientov, 4 miestnosti slúžiace ako kancelárske a konzultačné miestnosti, ďalšie dve konzultačné miestnosti prispôbené aj na prácu s detským klientom, hygienické zariadenie
    - Trnava, Trhová 2 –1 konzultačná miestnosť, hygienické zariadenie
    - Žilina, Republiky 31 – vstupný priestor s knižnicou, dve kancelárske a konzultačné miestnosti, ďalšia konzultačná miestnosť prispôbená aj na prácu s deťmi, kuchynka, hygienické zariadenie
    - Trenčín, Soblahov 393 – konzultačná miestnosť, hygienické zariadenie
    - Prešov, Svätoplukova 12 – vstupný priestor zariadený na prvý kontakt s klientom, kuchynka, kancelária, dve konzultačné miestnosti prispôbené aj pre prácu s detským klientom, sociálne zariadenie
    - Banská Bystrica, nám SNP 16 –vstupný priestor zariadený na prvý kontakt s klientom, kancelária, dve konzultačné miestnosti prispôbené aj na prácu s deťmi, hygienické zariadenie
- j. počet zamestnancov centra, štruktúra pracovných miest s uvedením dosiahnutého vzdelania zamestnancov podľa § 4; ak centrum zabezpečuje odbornú pomoc alebo činnosť podľa § 49 ods. 5 zákona, program centra obsahuje aj informáciu o zabezpečení tejto odbornej pomoci alebo činností inými odborníkmi,

- Bratislava, Pluhová 1 –2 psychológovia s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 5 sociálnych pracovníkov s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa /1x výnimka podľa zákona o sociálnej práci/
- Trnava, Trhová 2 – 1 sociálny pracovník s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 1 psychológ s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa
- Žilina, Republiky 31 – 2 psychológovia s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 3 sociálni pracovníci a jedna asistentka sociálnej práce s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 1 špec. Pedagogička s ukončeným vzdelaním 2. stupňa
- Trenčín, Soblahov 393 – 1 sociálny pracovník s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 1 psychológ s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa
- Prešov, Svätoplukova 12 - 3 sociálni pracovníci s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 1 psychológ s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 1 špeciálny pedagóg s ukončeným VŠ vzdelaním 3. stupňa
- Banská Bystrica, nám SNP 16 - 4 sociálni pracovníci s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa /3x výnimka podľa zákona o sociálnej práci/, 1 psychológ s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa

k. opis spôsobu oboznámenia detí, rodičov a iných fyzických osôb s programom centra alebo špecializovaným programom centra

- **program Centra bude zverejnený na webovej stránke organizácie**
- **Plán vykonávania opatrení aj forma informovania o realizácii programu bude súčasťou písomnej dohody s rodičom, náhradným rodičom a mladým dospelým**
- **Pri realizácii programu, resp. niektorého z modulov bude určený kľúčový pracovník, ktorý bude klientov programom sprevádzať – spravidla sociálny pracovník, resp. pracovník, ktorý bude konkrétny modul primárne realizovať. Tento pracovník spravidla na prvom stretnutí klienta/klientov oboznámi s obsahom a cieľmi programu, dohodne proces realizácie, časové rámce, miesta realizácie, prípadne ďalšie náležitosti, overí mieru porozumenia na strane klienta, najmä s ohľadom na jeho vek a zručnosti**
- **S obsahom programu aj procesom jeho realizácie bude spôsobom primeraným veku a rozumovej vyspelosti oboznámené aj dieťa**

l. opis odborných metód práce s dieťaťom, jeho rodinou a inými plnoletými fyzickými osobami, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre a spôsob zapájania spolupracujúcich subjektov do odbornej práce centra:

Program Podpora rodín, v ktorých by mohol byť ohrozený zdravý psychický, fyzický a sociálny vývin dieťaťa, náhradných rodín a rodín, ktoré prevzali dieťa do osvojenia alebo predosvojiteľskej starostlivosti

- **Modul 1 - Podpora náhradnej rodiny pri zvládaní náročných situácií**
- **Modul 2 - Dotyk ako liek – program zameraný na zvyšovanie rodičovských zručností a podporu vzťahu rodič- dieťa**
- **Modul 3 – Program pripútania**
- **Modul 4 – Tréning rodičovských zručností s prvkami hrovej a filiálnej terapie**
- **Modul 5 - Detská podporná skupina**
- **Modul 6 - Rodičovská podporná skupina**

- **Modul 7 - Sprevádzanie náhradnej rodiny a biologickej rodiny pri kontakte s biologickou rodinou dieťaťa, podpora kontaktov medzi súrodencami umiestnenými v rôznych prostrediach**
- **Modul 8 - Príprava dieťaťa a rodiny na ukončenie NRS**
- **Modul 9 – Poradenstvo pre mladých dospelých po ukončení NS**
- **Modul 10 – Program zameraný na posúdenie situácie dieťaťa a rodiny**
- **Modul 11 – Program úpravy a obnovy rodinného prostredia**
- **Modul 12 – Výhovný a sociálny program**
- **Modul 13 – Program sprevádzania pre rodičov**
- **Modul 14 – Rozvoj rodičovských zručností**
- **Modul 15 – Tréning zameraný na zlepšenie porozumenia a komunikácie medzi dospelými a deťmi**
- **Modul 16 - Program prípravy dieťaťa na zmeny**
- **Modul 17 – Podpora riešenia konfliktov v rodine v súvislosti s rozvodom/rozchodom rodičov**
- **Modul 18 – Podpora kontaktu rodičov s dieťaťom**

Program je koncipovaný ako súbor nástrojov zameraných na komplexnú podporu rodín v rôznych situáciách, ktoré sú ohrozujúce pre deti a plnenie rodičovských zodpovedností rodičmi detí alebo osobami, ktoré sa o deti starajú. Cieľovou skupinou sú rodiny s deťmi, ktoré z dôvodu podmienok, zručností a kompetencií rodičov sú potenciálne ohrozené v napĺňaní potrieb detí, prípadne sú ohrozené krízovou situáciou, do ktorej sa dostali.

Špecifické je zameranie na podporu náhradných rodín a rodín s osvojeným dieťaťom, resp. rodín v procese osvojovania /ďalej náhradných rodín/. Strata primárnych vzťahových osôb /rodičov/ je ťažkou traumatizujúcou skutočnosťou, dlhodobý aj krátkodobý pobyt v inštitucionálnom prostredí je pre dieťa neprirodzený. Mnohé deti okrem týchto situácií zažívali aj ďalšie ich veku neprimerané situácie - nestarostlivosť, nedostatočnú výživu, nezáujem, v extrémnych prípadoch fyzické aj psychické násilie, opakované neošetrené zmeny vzťahového, výchovného prostredia ... Do náhradných rodín teda prichádzajú deti s narušenou vzťahovou väzbou, psychicky deprivované. Ich problémy sú viac, či menej zjavné a známe, často sa postupne odhaľujú až v čase, kedy sa dieťa začne v novej rodine cítiť bezpečne. Náhradní rodičia sú postavení pred úlohu zvládnuť neadekvátne prejavy prijatého dieťaťa a pomôcť mu vysporiadať sa so zažitými traumatickými situáciami. Program podpory náhradných rodín ponúka sériu podporných nástrojov, ktoré poskytujú náhradnej rodine odbornú pomoc prostredníctvom podpory náhradného rodiča, prípadne priamo prácou s dieťaťom. Je rozdelený do 9 modulov, ktoré sa dajú využívať v rôznej kombinácii, podľa aktuálnych potrieb klientov

Metódy, techniky a postupy využívané na realizáciu opatrení sociálno právnej ochrany, na ktoré žiadame akreditáciu:

- **Individuálne informatívne a poradenské konzultácie** - sociálne, právne, psychologické, špeciálnopedagogické poradenstvo - s dospelým aj maloletým klientom. Poradenstvo poskytujeme na našich pracoviskách aj v teréne a priamo v rodinách. Ide o poskytnutie základných informácií, ale aj o dlhodobé poradenstvo pri riešení konkrétnych záležitostí klienta
- **Písomné, telefonické a mailové sociálnoprávne poradenstvo** – poskytujú všetky naše pracoviská. Je vhodným doplnením osobného kontaktu s klientmi

- **poradenstvo poskytované prostredníctvom interaktívnej web stránky a infolinky** -telefonické poradenstvo je poskytované aj prostredníctvom cenovo zvýhodnenej infolinky. Mailové poradenstvo poskytujeme aj formou interaktívnej poradne na našej webovej stránke
- **psychologická diagnostika** – poskytujeme prostredníctvom našich interných aj externých psychológov, pri príprave náhradných rodičov, ale aj pri riešení konkrétnych problémov klientov
- **sociálna diagnostika** – je súčasťou našej práce najmä s novými klientmi. Spočíva v zistení a posúdení komplexu informácií týkajúce sa klientov a ich aktuálnej situácie, identifikácie interných aj externých zdrojov pre klienta
- **vzdelávacie semináre, vzdelávacie tréningy s využitím zážitku a skupinovej dynamiky** – realizujeme informatívne a zážitkové semináre určené pre rodičov, uchádzačov o náhradné rodičovstvo, náhradných rodičov, profesionálnych rodičov. Semináre sú zamerané na informácie z oblasti výchovy, starostlivosti o deti s dôsledkami psychickej deprivácie, rozvoj rodičovských zručností, posilnenie rodičovskej roly, psychohygienu
- **riadený rozhovor** – využívame ako nástroj na diagnostiku, ale aj sprevádzanie klienta
- **facilitácia a využívanie konštruktívnych metód riešenia konfliktov v rodinách (medzi rodičmi a deťmi, biologickými a náhradnými rodinami, medzi rodinou a jej blízkym okolím)** – viacerí pracovníci absolvovali výcvik v riešení konfliktov a mediácii. Tieto nástroje a zručnosti využívame pri práci s klientmi na riešenie konfliktných situácií, ale aj tréningovo ako nástroj, ktorým zlepšujeme ich komunikačné kompetencie
- **vytváranie a koordinovanie multiprofesných tímov na podporu rodiny** – cielene vytvárame priestor na komunikáciu a spoluprácu rôznych odborníkov, ktorí vstupujú do riešenia situácií jednotlivých členov rodiny. Koordinácia spolupráce vytvára synergiu a vyššiu efektívitu intervencie
- **sprevádzanie klienta v náročných situáciách** – pomáha klientovi s nedostatkom sociálnych zručností, resp. klientovi v náročnej situácii riešiť svoje záležitosti, ale aj zvyšovať jeho budúcu kompetenciu
- **terénna sociálna práca** – je využívaná najmä pri klientoch, ktorí majú nižšiu dostupnosť služieb vzhľadom na región, resp. ich sociálne a zdravotné kompetencie, prípadne u klientov, kde je vhodnejšia intervencia v ich prirodzenom prostredí
- **využitie zážitkových a arteterapeutických techník a postupov** – máme odborníkov, ktorí absolvovali rôzne druhy výcvikov zameraných na využitie týchto techník pri práci s klientom – sandplay, rozvoj rodičovských zručností s prvkami filiaľnej terapie, arteterapie, dotykovej stimulácie ap Tieto nástroje využívame pri priamej práci s klientom, ale aj pri vzdelávacích a tréningových aktivitách
- **didaktické využitie filmových materiálov** – disponujeme súborom tematických filmových materiálov, ktoré využívame pri vzdelávacích aktivitách smerovaných ku klientom, edukácii spolupracujúcich odborníkov, pri rozvoji rodičovských zručností
- **spisovanie návrhov a žiadostí** – v prípadoch, kedy klient nemá dostatok zručnosti alebo prístup k pomoci v tejto oblasti
- **rozbor modelových prípadov** – využívame pri vzdelávacích a tréningových aktivitách, ale aj priamo pri riešení situácií v rodinách a supervízii
- **advokácia v záujme dieťaťa** – dieťa sa často ocitá v situácii, kedy jeho zákonný zástupca nie je schopný zabezpečiť jeho práva, resp. je v konflikte so záujmami dieťaťa. Pomáhame uplatňovať najlepší záujem dieťaťa v konkrétnych prípadoch, ale aj v širšom kontexte
- **intervencia v rodinnom prostredí** – niektoré naše programy prednostne realizujeme v rodinnom, resp. náhradnom rodinnom prostredí dieťaťa, čo prináša viacero benefitov pre rodinu a z hľadiska diagnostiky aj pre poradcu
- **programy na podporu pripútania dieťaťa v rodine** – ide o špecializované a štruktúrované programy zamerané na posilnenie stabilizácie dieťaťa s poruchou pripútania v rodine, resp. v náhradnej rodine

- **získovanie názorov dieťaťa – aktívne zapojenie dieťaťa do riešenia jeho situácie** – ide o postoj, ktorý sa premieňa do konkrétnych postupov pri riešení situácie dieťaťa, vychádza z dohovoru o právach dieťaťa, zákona o rodine aj štandard práce s dieťaťom a prináša vyššiu mieru úspešnosti intervencie
- **podporné programy zamerané na stabilizáciu dieťaťa v rodine**– posilnenie pripútania prostredníctvom dotyku, program pripútania, podporné rodičovské a detské skupiny ... – štruktúrované programy zamerané na adaptáciu dieťaťa v rodine a posilnenie vzťahov
- **tréninky a programy zamerané na rozvoj rodičovských zručností**– náhradní rodičia sa stretávajú s nutnosťou riešiť neočakávané problémy, na ktoré nemajú dostatok zručností – ponúkame vzdelávacie a zážitkové programy zamerané na rozvoj rodičovských zručností
- **vytváranie a vedenie svojpomocných skupín – kluby náhradných rodín** – kluby sú priestorom pre zdieľanie, podporu, svojpomoc, ale aj ďalšie vzdelávanie. Kluby sú v 14 mestách na Slovensku
- **poradenské pobyty pre celé rodiny** – spravidla 2-3 dňové poradensko-vzdelávacie pobyty, ktoré poskytnú účastníkom oddych a rekreáciu, ale aj vzdelávanie v rôznych témach, supervíziu a psychohygienu
- **využívanie odborných publikácií, brožúr a informačných letákov** – naša organizácia disponuje súborom rôznych informačných a vzdelávacích materiálov, ktoré sú určené klientom, odborníkom, ale aj širšej verejnosti, na každom našom pracovisku je k dispozícii knižnica zameraná na náhradné rodičovstvo, psychológiu, rodinu, výchovu, pedagogiku ... Vydali sme, alebo sprostredkovali vydanie viacerých kníh – Od strachu k láske, Rodič ako detské ihrisko, Nádej na uzdravenie, Vieš, kto si... a iné, ktoré pomáhajú rodičom zvládnuť špecifiká náhradného rodičovstva

Uvedené metódy, techniky a postupy využívame v rôznych kombináciách, intenzite a modifikácii podľa potreby klientov, vhodnosti v konkrétnych situáciách a požiadaviek objednávateľov našich služieb. Komplex našich služieb doplníme špecializovanými štruktúrovanými programami, ktoré popisujeme nižšie.

Modul 1	PODPORA NÁHRADNEJ RODINY PRI ZVLÁDANÍ NÁROČNÝCH SITUÁCIÍ
V znení	- § 11, ods. 3 písm. b) a d), § 44a, ods. 1
Cieľová skupina	- Deti v náhradnej rodinnej starostlivosti - Náhradní rodičia
Modul realizuje:	- Sociálny pracovník a psychológ
Ciele programu:	- Stabilizácia náhradnej rodiny v rôznych náročných situáciách náhradného rodičovstva
Metódy práce:	- individuálne sociálne a psychologické poradenstvo - sprevádzanie pri komunikácii so sociálnym prostredím - sieťovanie podpory - práca s internými a externými zdrojmi rodiny - hrové techniky a techniky s využitím sandplay terapie - arteterapeutické techniky

Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - Pomoc náhradnej rodine pri zvládaní náročných situácií – adaptačnej fáze NRS, spolupráca s biologickou rodinou, spolupráca so školou, sociálnym prostredím dieťaťa, zvládanie špecifik náhradného rodičovstva, napĺňanie špeciálnych potrieb detí a ďalšie situácie v živote rodiny - podpora dospelých pri zabezpečení potrieb dieťaťa
Časová dotácia:	<ul style="list-style-type: none"> - 60 priamej práce s klientmi – 4-6 mesačný program – 36 hodín individuálnej práce klient-1 odborník, 12 hodín práce klient-dvojica odborníkov, spolu 60 osobohodín
Špecifiká programu:	<ul style="list-style-type: none"> - program je realizovaný individuálnou prácou s rodinou a jej širším sociálnym prostredím - program je nastavený na konkrétne potreby rodiny v danom období - program je možné rodine poskytnúť opakovane s flexibilným nastavením na aktuálnu situáciu a potreby rodiny

Modul 2	DOTYK AKO LIEK – program zameraný na zvyšovanie rodičovských zručností a podporu vzťahu rodič- dieťa
V znení	<ul style="list-style-type: none"> - § 11, ods. 3, písm. b, bod 3 a 4 a § 44a, ods. 1
Cieľová skupina	<ul style="list-style-type: none"> - Deti a rodičia/náhradní rodičia, ktorí potrebujú posilniť svoj vzťah
Modul realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> - odborník s výcvikom v dotykovej terapii - v prípade skupinovej práce dvojica lektorov
Ciele modulu:	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj „jemných“ zručností opatrovateľa/dospelého v priamej interakcii s dieťaťom v rôznom veku - poskytnutie nástroja na zlepšenie vzťahu a komunikácie rodičov a detí - posilnenie procesu pripútania medzi dieťaťom a rodičom - prevencia násillia rodičov voči deťom
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> - prednášky - prezentácia a nácvik priamych techník a prvkov dotykovej terapie - zážitkové interaktívne techniky, arteterapeutické aktivity - využitie filmových a iných materiálov - poradenstvo a sprevádzanie - supervízia rodiča – vedenie rodiča, spätná väzba a sebareflexia
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - poskytnutie teoretických informácií o terapii dotykom - oboznámenie s princípmi terapie dotykom a aplikáciami v praxi - nácvik princípov a zručností v terapii dotykom, detských masáží - nácvik interaktívnych dotykových hier - poskytnutie skúsenosti so zvládaním konkrétnych problémov pri aplikácii terapie dotykom v rodinách - edukácia dospelých v oblasti bezpečnej vzťahovej väzby, špecifik vývinu dieťaťa po zanedbávaní, týraní a zneužívaní, pri komplexnej vývinovej traume, FASD apod.
Časová dotácia:	1. Modul: <i>Úvod do terapie dotykom</i> - 4 hodiny

	<p>2. Modul: <i>Praktický nácvik základov terapie dotykom</i> - 8 hodín</p> <p>3. Modul: <i>Terapia dotykom s aplikáciou do života</i>, 12 hodín</p> <p>4. Modul: <i>Terapia dotykom v dennom živote</i>, 16 hodín</p> <p>Časová dotácia pri individuálnej forme 40 hod. priamej práce s klientmi, resp. rozsah jednotlivých modulov</p> <p>Časová dotácia pri skupinovej forme 80 hod. priamej práce s klientmi– 2 lektori x 40 hodín pri účasti min. 3 osôb</p>
Špecifiká modulu:	<ul style="list-style-type: none"> - Modul môže byť realizovaný individuálnou alebo skupinovú formou alebo kombináciou oboch foriem - Je možné absolvovať aj jednotlivé moduly v poradí od 1. modulu

Modul 3	PROGRAM PRIPÚTANIA – program zameraný na budovanie vzťahu medzi dieťaťom a vzťahovou osobou pri náhradnej rodinnej starostlivosti alebo pri predchádzajúcom odlúčení dieťaťa od rodičov
V znení	- § 11, ods. 3, písm. b) a § 44a, ods. 1
Cieľová skupina	- Deti s ohrozením bezpečnej vzťahovej väzby, ich rodičia alebo iné osoby, ktoré sa o nich starajú
Modul realizuje:	- Dvojica odborníkov s absolvovaným výcvikom vo vedení programu
Ciele modulu:	<ul style="list-style-type: none"> - stabilizácia dieťaťa v rodine - prijatie histórie dieťaťa všetkými členmi rodiny - osvojenie si nových modelov spolužitia - korekcia skreslených informácií
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> - individuálna práca s rodičmi - práca s celou rodinou - využitie arteterapeutických prístupov a metód
Obsahové zameranie:	- štruktúrovaný program zameraný na témy: kniha života, mapa života, rodinný portrét, odhalenia, pocity, očakávania – pravidlá, rodinné súsošie, rodinný obraz, zmena
Časová dotácia:	<ul style="list-style-type: none"> - časová dotácia 64 hod. priamej práce s klientom /32x2 odborníci/ - trvanie programu 16 – 20 týždňov /4 konzultácie príprava rodičov, 12 stretnutí s celou rodinou/ - intenzita stretnutí 1x týždenne
Špecifiká modulu:	<ul style="list-style-type: none"> - program je určený pre deti od cca 5 rokov, vyžaduje sa aktívne zapojenie všetkých členov rodiny - program sa realizuje v rodinnom prostredí alebo v miestnosti prispôsobenej práci s deťmi

Modul 4	TRÉNING RODIČOVSKÝCH ZRUČNOSTÍ S PRVKAMI FILIÁLNEJ A HROVEJ TERAPIE
V znení	- § 11, ods. 3, písm. b) a § 44a, ods. 1
Cieľová skupina	- Deti a rodičia, ktorí potrebujú posilniť svoj vzťah
Modul realizuje:	- odborník s výcvikom vo filiálnej terapii pri individuálnej forme - dvojica odborníkov pri skupinovej forme
Ciele modulu:	- posilnenie vzťahu rodič - dieťa - rozvoj rodičovských zručností - korekcia problémov v prejavoch dieťaťa - zvýšenie schopnosti rodiny navzájom komunikovať, zvládať a riešiť problémy - rozvoj sebadôvery a sebakontroly u dieťaťa
Metódy práce:	- využitie postupov filiálnej terapie /hra ako prostriedok terapie/ - využitie video nahrávok na budovanie a posilňovanie rodičovských zručností a porozumenia potrieb dieťaťa (prvky video home tréningu)
Obsahové zameranie:	- Program využíva hru ako intervenčný nástroj, slúži na odľahčenie a posilnenie vzťahu medzi rodičom a dieťaťom. - Rodičia sa učia reagovať empaticky na pocity dieťaťa, budovať jeho sebadôveru, pomáhajú učiť sa sebakontroly, zodpovednosti, zadávať hranice. Deti vďaka zážitku v rámci hrovej polhodinky, kedy prežívajú pocit, že sú prijímané, môžu v hre vyjadrovať svoje ťažkosti a tak uvoľniť napätie a pocity s tým spojené. - Program koriguje ťažkosti detí v emocionálnej oblasti - neurotické prejavy, poruchy spánku, ťažkosti v škole, vo vzťahoch s rovesníkmi, izoláciu detí, výrazné afektívne reakcie so slabou reguláciou emócií, pomáha spracovať minulé zážitky
Časová dotácia:	- 12 stretnutí s rodičmi zameraných na prípravu hrových polhodiniek, spracovanie výstupov z hrových polhodiniek, sprevádzanie v procese - 12 stretnutí s rodičom a dieťaťom- hrové stretnutia - Časová dotácia pri individuálnej forme – 30 hod. priamej práce s klientom - Časová dotácia pri skupinovej forme – 60 hod. priamej práce s klientom pri účasti min. 2 rodičov s 2 deťmi /2 odborníci x 30 hodín/
Špecifiká modulu:	- Program môže prebiehať individuálne alebo v malej skupine optimálne 3 detí s rodičmi

Modul 5	DETSKÁ PODPORNÁ SKUPINA
V znení	- § 11, ods. 3, písm. b) a § 44a, ods. 1

Cieľová skupina:	<ul style="list-style-type: none"> - Deti v náhradnej rodine - Deti v biologickej rodine po traumatizujúcej skúsenosti
Program realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> - dvojica odborníkov s osvojeným postupom vo vedení programu a so skúsenosťou so skupinovú prácou s deťmi
Ciele programu:	<ul style="list-style-type: none"> - spracovanie traumatických skúseností - prijatie vlastnej histórie - posilnenie sebadôvery dieťaťa - stabilizácia dieťaťa v rodine - podpora zvládania náročnejších situácií
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> - zážitkové metódy práce so skupinou - využitie skupinovej dynamiky - využitie arteterapeutických techník a postupov
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - Program štruktúrovane a zážitkovou formou pracuje s témami: - čo pre dieťa znamená adopcia- pestúnstvo, s históriou dieťaťa, pocity viny, žiaľ a strata, výhody a nevýhody adopcie-pestúnstva, biologická rodina, pravidlá a očakávania, komunikácia, dôvera- opatera -bezpečie, obavy -hnev, kritika
Časová dotácia:	<ul style="list-style-type: none"> - 72 hodín priamej práce s klientom /2 odborníci x 32 hodín/ - 12 týždňový program, frekvencia skupinových stretnutí 1 x týždenne - individuálne konzultácie s rodičmi detí počas programu 4 hod. na dieťa - pri priemernom počte 6 detí v skupine
Špecifiká modulu:	<ul style="list-style-type: none"> - Program je určený pre deti od školského veku - Skupina musí byť vekovo homogénna /diferencia max. 2-3 roky/ - Počet detí v skupine 4 - 8

Modul 6	RODIČOVSKÁ PODPORNÁ SKUPINA
V znení	<ul style="list-style-type: none"> - § 11, ods. 3, písm. b) a § 44a, ods. 1
Cieľová skupina:	<ul style="list-style-type: none"> - Rodičia detí s traumatizujúcim zážitkom
Modul realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> - Dvojica odborníkov so skúsenosťou s prácou so skupinou
Ciele modulu:	<ul style="list-style-type: none"> - posilnenie rodiča v jeho rodičovskej úlohe
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> - zážitkové metódy práce so skupinou - využitie skupinovej dynamiky - využitie arteterapeutických techník a postupov
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - program štruktúrovane, zážitkovou formou pracuje s témami: história, primárna rodina, životné roly, straty, zodpovednosti, pocity viny, očakávania, podporní ľudia, dôvera,
Časová dotácia:	<ul style="list-style-type: none"> - 72 hodín priamej práce s klientom/24hod.x2 hod. + 24 hod. individuálne/ - 12 týždňový program, 2 hodinové skupinové stretnutia 1 x týždenne

	<ul style="list-style-type: none"> - Individuálne stretnutia v rozsahu 4 hodiny na účastníka, pri počte 6 účastníkov
Špecifiká programu:	<ul style="list-style-type: none"> - pracuje sa v skupine 5 – 8 osôb - program je možné variabilne prispôbiť potrebám skupiny

Modul 7	Sprevádzanie náhradnej rodiny a biologickej rodiny pri kontakte s dieťaťom, podpora kontaktov medzi súrodencami umiestnenými v rôznych prostrediach
V znení:	<ul style="list-style-type: none"> - § 11, ods. 3, písm. b) a § 44a, ods. 1
Cieľová skupina:	<ul style="list-style-type: none"> - Deti žijúce v náhradnom rodinnom prostredí, náhradné rodiny, biologické rodiny detí
Modul realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> - dvojica odborníkov /sociálny pracovník, psychológ/
Ciele modulu:	<ul style="list-style-type: none"> - umožniť deťom žijúcim v náhradných rodinách kontaktovať sa so svojimi biologickými rodičmi, širšou biologickou rodinou a súrodencami za odbornej asistencie - umožniť bezpečný, zmysluplný kontakt náhradnej rodiny a biologickej rodiny - zabezpečiť podporu biologickej rodine pri kontakte s deťmi, ktoré majú umiestnené v náhradnej rodine a s ich náhradnými rodičmi - sprostredkovať kontakt medzi súrodencami, ktorí nevyrastajú spolu - sprostredkovať kontakt medzi náhradnými rodinami, ktoré vychovávajú deti, ktoré pochádzajú z jednej biologickej rodiny - pomoc pri spracovávaní minulosti detí žijúcich v náhradných rodinách - budovanie pozitívnej identity detí žijúcich v náhradných rodinách
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> - príprava účastníkov na stretnutie - vytváranie možností pre pozitívne skúsenosti s biologickými rodičmi napr. využitím prvkov z terapie dotykom, arteterapie, práce s históriou ap. - asistencia kontaktu - advokácia práv a nárokov detí - rozvoj rodičovských zručností a kompetencií biologických rodín - využitie techník facilitácie a mediácie
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - sprostredkovanie kontaktov medzi biologickými a náhradnými rodinami, - organizácia asistovaných stretnutí - príprava účastníkov na stretnutie - podpora účastníkov asistovaných stretnutí - vyhodnocovanie asistovaných stretnutí
Časová dotácia:	<ul style="list-style-type: none"> - 72 hod. priamej práce s klientmi počas 3-4 mesiacov, 40 hodín individuálne odborník-jednotliví klienti, 32 hodín 2 odborníci – facilitované/asistované stretnutia viacerých účastníkov

Špecifiká modulu:	<ul style="list-style-type: none"> - prvý kontakt je ideálne realizovať mimo bydliska náhradnej aj biologickej rodiny, na neverejnom mieste, ktoré deti poznajú, napr. v priestoroch poradenskej inštitúcie - program je nastavený individuálne na potreby detí a rodín - osobná participácia členov rodiny na príprave stretnutí dáva východiská k napĺňaniu programu - program sa dá kombinovať s inými programami, resp. ďalšou intervenciou
-------------------	---

Modul 8	PRÍPRAVA DIEŤAŤA NA UKONČENIE NRS
V znení:	- § 11, ods. 3, písm. b) a § 44a, ods. 1
Cieľová skupina	<ul style="list-style-type: none"> - Deti v náhradnej rodinnej starostlivosti - Náhradní rodičia - Biologickí rodičia alebo iné vzťahové osoby
Modul realizuje:	- odborník, resp. dvojica odborníkov /psychológ, sociálny pracovník/
Ciele modulu:	<ul style="list-style-type: none"> - príprava na novú situáciu - podpora zvládania náročnejších situácií - pomoc pri úprave rodinných pomerov, vzťahov a komunikácie - sprevádzanie v novej situácii
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> - individuálna práca s rodičmi a mladým dospelým - práca s celou rodinou - motivačné a aktivačné rozhovory - sociálna asistencia/ sprevádzanie: - poradenstvo a poskytovanie informácií, - sieťové stretnutia zainteresovaných subjektov - postupy riešenia konfliktov – vyjednávanie, facilitácia, rodinná mediácia
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - analýza súčasných možností a potenciálu náhradnej rodiny, biologickej rodiny dieťaťa a širšieho prostredia dieťaťa - podpora vzťahov rodičov a detí, súrodencov a zaangažovanie širšej rodiny - sprevádzanie dieťaťa v komunikácii dôvodov zmeny prostredia a uľahčenie prechodu dieťaťa do nového prostredia - dohoda o ďalšej komunikácii (v rámci rodinných vzťahov príp. s inštitúciami - ak dieťa odchádza do iného prostredia/biologická rodina, iná náhradná rodina, inštitúcia/)
Časová dotácia:	- 52 hodín priamej práce s klientom - individuálna práca s dieťaťom – 1 odborník 8 hodín, individuálna práca s náhradnou rodinou 1 odborník 8 hodín, individuálna práca s novou rodinou/prostredím – 1 odborník 8 hodín, sieťové stretnutia, facilitované stretnutia, asistencia kontaktu – 2 odborníci x 8 hodín, následné poradenstvo – 12 hodín
Špecifiká modulu:	- program je koncipovaný podľa individuálnych potrieb dieťaťa/ mladého dospelého a rodiny – a to tak intenzitou práce ako aj

	voľbou konkrétnych metód a postupov
--	-------------------------------------

Modul 9	SOCIÁLNE PORADENSTVO PRE MLADÉHO DOSPELÉHO PO UKONČENÍ NÁHRADNEJ STAROSTLIVOSTI
V znení	- § 11, ods. 3 písm. b a § 73, ods. 6, písm. e)
Cieľová skupina:	- Mladí dospelí po ukončení náhradnej starostlivosti
Modul realizuje:	- Sociálny pracovník, prípadne sociálny pracovník v spolupráci s psychológom, asistentom sociálnej práce
Ciele programu:	- Posilnenie mladého dospelého v samostatnom fungovaní
Metódy práce:	- Individuálne sociálne poradenstvo - motivačné a aktivačné rozhovory - sieťové stretnutia zainteresovaných subjektov - nácvik finančnej gramotnosti
Obsahové zameranie:	- analýza podmienok a možností mladého dospelého - pomoc pri pláne osamostatňovania sa - práca s internými a externými zdrojmi klienta - poradenstvo pri sociálnej stabilizácii – vzdelanie, hľadanie práce, bývanie, finančná gramotnosť... - podpora vzťahov mladého dospelého s náhradnými aj biologickými rodičmi, súrodencami a ďalšími významnými osobami
Časová dotácia:	- 50 hodín priamej práce s klientom počas 6 – 12 mesiacov
Špecifiká modulu:	- program je koncipovaný podľa individuálnych potrieb mladého dospelého a rodiny – a to tak intenzitou práce ako aj voľbou konkrétnych metód a postupov

Modul č. 10	PROGRAM ZAMERANÝ NA POSÚDENIE SITUÁCIE DIEŤAŤA A RODINY
V § znení	- § 11 ods.3 písm. b) bod 5
Cieľová skupina:	- Dieťa, rodičia alebo osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, príbuzní dieťaťa a iné blízke osoby dieťaťa.
Program realizuje:	- Sociálny pracovník alebo tím pozostávajúci zo sociálneho pracovníka a asistenta sociálnej práce, psychológa, špeciálneho pedagóga resp. iného vhodného odborníka.
Ciele programu:	- Zistenie situácie dieťaťa a jeho rodiny prostredníctvom odborných metód, identifikovanie rizikových faktorov, ktoré môžu ohroziť dieťa - zmapovanie potenciálu rodičov a ďalších blízkych ľudí - Identifikácia zdrojov prostredia na podporu dieťaťa a rodiny

	<ul style="list-style-type: none"> - vyhodnotenie kapacity pre úpravu pomerov v rodine a zníženie existujúcich rizík pre dieťa - Vypracovanie správy pre orgán sociálnoprávnej ochrany
Metódy práce:	Diagnostické metódy a nástroje
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - Diagnostika úrovne zabezpečovania vývinových potrieb dieťaťa (zdravotný stav, učenie sa, emočný vývin a správanie, rodinné a sociálne vzťahy, identita dieťaťa, samostatnosť a sebaobsluha dieťaťa) - Posúdenie rodičovskej kapacity (základná starostlivosť, zaistenie bezpečia a ochrany, citová vrelosť, stimulácia a podnety, vedenie a hranice, stabilita) - Zisťovanie názoru dieťaťa - Zmapovanie fungovania rodiny v širšom sociálnom prostredí (rodinná anamnéza a fungovanie rodiny, širšie rodinné vzťahy, finančná situácia rodiny, sociálne začlenenie rodiny) - Zmapovanie možností a zdrojov rodičov (finančné zdroje, zdroje emocionálnych podnetov, zdroje mentálnych podnetov, zdroje duchovnej pohody, fyzické zdroje, podporné systémy znalosti nepísaných pravidiel, komunitné zdroje rodiny).
Časový rozsah:	<ul style="list-style-type: none"> - 35 hodín priameho výkonu/rodina
Špecifiká programu:	<ul style="list-style-type: none"> - program sa realizuje v kombinácii individuálnej a skupinovej práce, v kombinácii terénnej a ambulantnej formy.

Modul č. 11	PROGRAM ÚPRAVY, OBNOVY A STABILIZÁCIE RODINNÉHO PROSTREDIA
V znení	§ 11, ods. 3, písm. b) a písm. d)
Cieľová skupina:	<ul style="list-style-type: none"> - rodina dieťaťa, ktorého psychický, fyzický alebo sociálny vývin je ohrozený negatívnymi vplyvmi v jeho prirodzenom prostredí - rodina dieťaťa, ktoré bolo predbežným opatrením alebo na základe rozhodnutia súdu zverené do ústavnej alebo náhradnej rodinnej starostlivosti - rodina dieťaťa vracajúceho sa do rodiny po pobyte v náhradnej starostlivosti
Program realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> - tím pozostávajúci zo sociálneho pracovníka a psychológa
Ciele programu:	<ul style="list-style-type: none"> - obmedzenie alebo odstránenie negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú zdravý vývin dieťaťa v jeho prirodzenom prostredí - zabezpečenie úpravy, obnovy a stabilizácie rodinných pomerov
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> - Diagnostika a analýza sociálneho prostredia rodiny - Vypracovanie individuálneho rodinného intervenčného plánu s časovým harmonogramom <p>Terénna sociálna práca s rodinou</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sociálna asistencia: <ul style="list-style-type: none"> o motivačné a aktivačné rozhovory, rozvoj a posilnenie vnútorných zdrojov osobností rodičov, o nácvik rodičovských zručností starostlivosti o dieťa v rodinnom prostredí,

	<ul style="list-style-type: none"> ○ poradenstvo a poskytovanie informácií, ○ pomoc pri organizovaní práce v rodine, ○ sprevádzanie, ○ špeciálne poradenstvo (efektívne hospodárenie s finančnými prostriedkami, vedenie rodinného rozpočtu zameraného na potreby detí, získanie splátkového kalendára...), ○ nácvik a dohody o modifikácii správania (v rámci partnerských alebo rodinných vzťahov), <ul style="list-style-type: none"> - Postupy riešenia konfliktov – vyjednávanie, facilitácia, rodinná mediácia, - Sociálno-pedagogické vedenie rodiny, - Vstupné, priebežné a výstupné sieťové stretnutia s ÚPSVaR a ďalšími subjektmi k jednotlivým riešeniam problémov rodín, - Aktivovanie siete - získanie alebo zorganizovanie účinnej podpory iných osôb a inštitúcií, napojenie rodiny na podporné komunity (cirkevné, susedské...) so zdravo fungujúcimi rodinami, - Advokácia práv dieťaťa
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - udržanie a posilnenie kontaktu a bezpečných vzťahových väzieb medzi rodičmi a dieťaťom/deťmi - motivácia a aktivácia rodičov vo vzťahu k úprave pomerov (získavanie zručností potrebných k vedeniu domácnosti, hygieny, hospodárenia a zvládaniu každodenných povinností) a v kontexte starostlivosti o dieťa/deti - mobilizácia alebo sprostredkovanie potrebných zdrojov a inej podpory - pozitívna zmena postojov, komunikácie, vzťahov a správania sa v rámci rodiny a voči širšiemu sociálnemu prostrediu - konštruktívne zvládanie konfliktov v rodine – rodinná mediácia - podpora výchovy a vedenia detí napr. na prípravu na vyučovanie vedenú rodičmi, voľnočasové aktivity detí, zdravý životný štýl a pod. - rozvoj rodičovských zručností a zodpovednosti rodičov za seba, svoje deti a plnenie si povinností, - sprostredkovanie komunikácie rodiny s inštitúciami (so školou, zdravotníckymi zariadeniami, detským domovom, úradmi, zamestnávateľmi, majiteľom bytu a pod.), jej sprevádzanie príp. zastupovanie, - zmiernenie alebo odstránenie patologických javov v rodine (alkoholizmus, nezamestnanosť)
Časový rozsah:	<ul style="list-style-type: none"> - 120 hodín priamej práce s klientmi počas 6-12 mesiacov, s možnosťou predĺženia podľa potreby
Špecifiká programu:	<ul style="list-style-type: none"> - program je realizovaný v prirodzenom prostredí klienta - intenzívna práca s klientmi (min. 1 hodinová konzultácia do týždňa) - program sa realizuje v kombinácii individuálnej práce s klientom a prácou s celou rodinou, prípadne jej časťou - program je koncipovaný tak, že sa vo veľkej miere prispôbuje individuálnym potrebám rodiny – a to tak intenzitou práce ako aj voľbou konkrétnych metód a postupov

Modul č. 12	VÝCHOVNÝ A SOCIÁLNY PROGRAM
V znení	- § 11, ods. 3, písm. b) a § 12, ods. 1, písm. d) /a § 37, ods. 2, písm.d)
Cieľová skupina:	<ul style="list-style-type: none"> - Rodičia a deti, ktorým boli orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo súdom uložené ambulantné výchovné opatrenia - Deti, ktorých správanie vykazuje výchovné problémy v správaní (záškoláctvo, túlanie sa, krádeže, hrubé správanie sa voči okoliu) - Rodičia týchto detí, alebo osoby, ktoré sa o deti osobne starajú
Program realizuje:	- Sociálny pracovník, resp. tím pozostávajúci zo sociálneho pracovníka a ďalších odborníkov
Ciele programu:	<ul style="list-style-type: none"> - Eliminácia dôvodov výchovných problémov u dieťaťa - posilňovanie sociálnych, výchovných a ďalších rodičovských zručností a schopností - korekcia patologického správania - zlepšenie využívania primeranejších modelov konania v rôznych oblastiach fungovania rodiny a jednotlivca.
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> - diagnostika rodinného prostredia a potrieb rodiny (diagnostika vzťahových väzieb, porozumenie rodičov potrebám dieťaťa, posúdenie miery rodičovského potenciálu...) - odborné poradenstvo (psychologické, sociálne, výchovné a právne) - edukácia rodičov - edukácia detí - podporné služby pre rodinu - asistencia pri riešení ťažkostí detí, pri zvládaní ťažkostí so školou, pri komunikácii a výchove
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - Zmapovanie jednotlivých oblastí života dieťaťa a jeho rodičov s cieľom identifikovať dôvody problémového správania. - vytvorenie plánu sociálnej práce s dieťaťom a jeho rodinou so zámerom korekcie negatívnych javov u detí a ich rodiny s aktívnou participáciou zúčastnených - Motivácia k riešeniu problémov - realizácia plánu sociálnej práce s dieťaťom a jeho rodinou - podľa potreby rodiny sú využívané jednotlivé časti programu osobitne alebo v kombinácii - nácvik primeranej komunikácie, efektívnejších výchovných postupov, posilňovanie pozitívnych vzorcov správania, nácvik sebakontroly správania, posilňovanie vzťahu dieťa-rodič

	<ul style="list-style-type: none"> - zapojenie širšej podpornej siete do realizácie programu – zaktivizovanie odbornej aj laickej podpornej siete
Časový rozsah:	<ul style="list-style-type: none"> - 60 hodín priamej práce s klientmi v priebehu 6 mesiacov
Špecifiká programu:	<ul style="list-style-type: none"> - program je nastavený individuálne na potreby klienta - osobná participácia členov rodiny na príprave programu dáva východiská k napĺňaniu programu - program sa dá kombinovať s inými programami, resp. ďalšou intervenciou

Modul č. 13	PROGRAM SPREVÁDZANIA PRE RODIČOV
V znení	<ul style="list-style-type: none"> - § 11, ods. 3 písm. b)
Cieľová skupina:	<ul style="list-style-type: none"> - Deti, rodičia alebo iná osoba, ktorá sa o dieťa osobne stará - rodičia so slabšími sociálnymi zručnosťami - rodičia s nízkym sociálno-právnym povedomím potrebným pre riešenie svojej rodinnej situácie, ktorá ohrozuje zdravý vývin dieťaťa
Program realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> - sociálny pracovník, resp. tím sociálny pracovník + iný odborník
Ciele programu:	<ul style="list-style-type: none"> - kompenzácia slabých zručností rodiča potrebných v kontakte s úradmi - nastavenie dobrej spolupráce so zainteresovanými inštitúciami a organizáciami - využitie dostupných zdrojov pre podporu fungovania rodiny v prospech dieťaťa
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> - sociálne a právne poradenstvo - motivačné rozhovory - sprevádzanie - vyjednávanie - advokácia práv a nárokov dieťaťa - spisovanie návrhov a žiadostí - sieťovanie služieb pre rodinu - sprostredkovanie služieb pre rodinu
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc pri riešení absentujúcej resp. problematickej/konfliktnej spolupráce rodiny so zainteresovanými inštitúciami a organizáciami (so školou, zariadením na výkon ústavnej starostlivosti alebo výkon výchovného opatrenia, pracovníkmi UPSVaRu a pod.) - pomoc pri riešení nevyhovujúcej finančnej a bytovej situácie rodiny z dostupných zdrojov - podpora udržiavania zmysluplného kontaktu medzi rodičom a dieťaťom, ktoré je umiestnené v ústavnej alebo náhradnej rodinnej starostlivosti
Časový rozsah:	<ul style="list-style-type: none"> - 60 hodín priamej práce s klientmi počas 6 mesiacov
Špecifiká programu:	<ul style="list-style-type: none"> - program je koncipovaný tak, že sa vo veľkej miere prispôsobuje individuálnym potrebám rodiny – a to tak intenzitou práce ako aj voľbou konkrétnych metód a postupov

Modul č. 14	ROZVOJ RODIČOVSKÝCH ZRUČNOSTÍ
V znení:	- § 11, ods. 3 písm. b), § 44a, ods. 1, písm. a)
Cieľová skupina:	<ul style="list-style-type: none"> - rodičia s deficitom rodičovských zručností - rodičia s potrebou rozšíriť a posilniť rodičovské zručnosti pre zvládanie problémových situácií v rodine - maloletí rodičia - rodičia detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami - rodičia zo sociálne vylúčených skupín so záujmom rozvíjať si svoje rodičovské zručnosti
Program realizuje:	- dvojica odborníkov so skúsenosťou so skupinovú prácou
Ciele programu:	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj rodičovských zručností - posilnenie rodiča v jeho rodičovskej role - podpora vytvorenia bezpečného a podnetného prostredia pre zdravý vývin dieťaťa v rodine - stabilizácia dieťaťa v rodine - prevencia násilia na deťoch
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> - vzdelávací tréning s využitím zážitkových techník a skupinovej dynamiky - individuálny tréning v prirodzenom prostredí rodiny - zážitkové metódy práce v skupine - nácvik zručností - využitie skupinovej dynamiky
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - porozumenie psychickým potrebám dieťaťa - porozumenie svojmu výchovnému štýlu a praktikám používaným pri riešení nežiaduceho správania dieťaťa, určovanie hraníc - posilnenie efektívnych spôsobov komunikácie s dieťaťom - zrealnenie očakávaní od dieťaťa - efektívne riešenie konfliktných situácií - rozvoj zručností v oblasti hospodárenia a prác v domácnosti, plánovania denného života rodiny - získanie pozitívnych skúseností z nenásilného riešenia úloh, problémov, konfliktov - posilnenie podpory, povzbudzovania, potvrdzovania, oceňovania vo vnútri rodiny - podpora spolupatričnosti v rodine
Časový rozsah:	- 36 hodín priamej práce s klientmi - 10-12 stretnutí počas cca 4 mesiacov
Špecifiká programu:	<ul style="list-style-type: none"> - program sa realizuje v skupine alebo individuálne, prípadne kombináciou oboch foriem - program je možné variabilne prispôbiť potrebám klientov - individuálne možno program realizovať aj v prirodzenom prostredí klienta

Modul č. 15	TRÉNING ZAMERANÝ NA ZLEPŠENIE POROZUMENIA A KOMUNIKÁCIE MEDZI DOSPELÝMI A DEŤMI
V znení :	- § 11, ods. 3, písm. b). § 44a, ods. 1, písm. a) a b) ods. 1

Cieľová skupina:	<ul style="list-style-type: none"> - Rodičia, náhradní rodičia - deti
Program realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> - tím 2 odborníkov, kde min. jeden odborník má zručnosť práce so skupinou
Ciele programu:	<ul style="list-style-type: none"> - zlepšiť komunikáciu a porozumenie medzi dospelými a deťmi - posilniť bezpečie detí v rodinách - rozvinúť rodičovské kompetencie
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> - zážitkové techniky - nácvik techník konštruktívnej komunikácie - využitie arteterapeutických postupov - využitie postupov a techník konštruktívneho riešenia konfliktov
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - sociálna diagnostika - posilnenie pozitívnych rodinných interakcií - rozvoj rodičovských zručností a kompetencií - podpora účasti dieťaťa pri riešení jeho problémov
Časový rozsah:	<ul style="list-style-type: none"> - 18 hodín priamej práce s klientmi, cca 6 stretnutí počas 3 mesiacov
Špecifiká programu:	<ul style="list-style-type: none"> - program predpokladá prácu s viacerými členmi rodiny - program môže byť doplnený individuálnou intervenciou

Modul č. 16	PROGRAM PRÍPRAVY DIEŤAŤA NA ZMENY – adaptácia dieťaťa na zmenenú situáciu
V znení:	<ul style="list-style-type: none"> - § 11 ods. 2 písm. a), 3 písm. b), § 44a,ods. 1
Cieľová skupina:	<ul style="list-style-type: none"> - Deti, ktoré čakajú závažné zmeny v živote (prechod z rodiny do diagnostického centra, reedukačného centra, krízového centra a detského domova, prechod z jednej rodiny do inej rodiny (biologickej, náhradnej) , rozchod a rozvod rodičov a pod. - Rodičia týchto detí a osoby, ktoré sa o deti osobne starajú
Program realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> - sociálny pracovník, asistent sociálnej práce, psychológ, špeciálny pedagóg alebo tím, pozostávajúci z týchto odborníkov
Ciele programu:	<ul style="list-style-type: none"> - Podpora adaptácie dieťaťa na zmenu - Podpora adaptácie dospelých na zmenu - podpora ohľadupľnejšieho prístupu pre dieťa vo vzťahu k jeho potrebám a túžbam a jeho identite
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> - individuálne konzultácie - hrové techniky a techniky s využitím sandplay terapie - arteterapeutické techniky
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - poskytnutie priamej podpory dieťaťu - podpora dospelých pri zabezpečení potrieb dieťaťa
Časový rozsah:	<ul style="list-style-type: none"> - 20 hodín priamej práce s klientom
Špecifiká programu:	<ul style="list-style-type: none"> - program je realizovaný individuálnou formou, prípadne formou podpory celej rodiny, doplnený individuálnymi konzultáciami s dospelými

Modul č. 17	PODPORA RIEŠENIA KONFLIKTOV V RODINE V SÚVISLOSTI S ROZCHODOM/ROZVODOM RODIČOV
V § znení	- § 11 ods. 2
Cieľová skupina:	- Deti rozvádzajúcich/rozchádzajúcich sa rodičov - Rodičia detí v rozvodovej/rozchodovej situácii
Program realizuje:	- Sociálny pracovník, psychológ
Ciele programu:	- zmiernenie negatívneho vplyvu rozvodu/rozchodu rodičov na dieťa - zameranie na prežívanie dieťaťa, uspokojovanie jeho potrieb, rešpektovanie jeho názoru - zlepšenie komunikácie medzi rodičmi navzájom a medzi rodičmi a dieťaťom - Podpora rodičov, facilitovanie dohôd rodičov v záujme dieťaťa - Podpora vzťahov a kontaktu dieťaťa s oboma rodičmi v novej konštelácii
Metódy práce:	- Sociálne a psychologické poradenstvo - Zisťovanie názoru dieťaťa - Advokácia záujmov dieťaťa - Motivačný rozhovor - Využitie zážitkových a arteterapeutických techník - Facilitačné a mediačné techniky - Facilitovanie kontraktov medzi rodičmi - Evaluácia procesov a situácií
Obsahové zameranie:	- Predstavenie programu a jeho priebehu účastníkom. - Zmapovanie situácie rodiny, motivácie k účasti na programe, vytvorenie kontraktu s vyjasnením pravidiel a princípov spolupráce. - Individuálna a dyadická práca s rodičmi a dieťaťom/deťmi zameraná na redukciu napätia, korekciu deštruktívnych vzorcov komunikácie - práca s dieťaťom/deťmi zameraná na zníženie následkov konfliktnej situácie - nácvik konštruktívnej komunikácie a zvládania konfliktných situácií - Podpora a upevňovanie pozitívnych zmien v komunikácii a vzájomnom správaní sa, podpora konštruktívneho riešenia - Vyhodnotenie programu a nastavenie pravidiel fungovania v budúcnosti
Časový rozsah:	- 80 hodín priamej práce s klientmi / rodinou
Špecifiká programu:	- Program sa realizuje v kombinácii individuálnej a skupinovej práce, ambulatnou a terénnou formou

Modul č. 18	PODPORA KONTAKTU RODIČOV S DIEŤAŤOM
-------------	--

V § znení	§ 11 ods. 2 a ods. 3 písm. b)
Cieľová skupina:	<ul style="list-style-type: none"> - Deti a rodičia v predrozvodovej/rozvodovej/ porozvodovej situácii a rodičov žijúcich oddelene
Program realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> - Tím pozostávajúci zo sociálneho pracovníka, psychológa
Ciele programu:	<ul style="list-style-type: none"> - Primeraný a bezpečný kontakt dieťaťa s rodičom/rodičmi, ktorí žijú oddelene - odstránenie alebo zmiernenie konfliktu medzi rodičmi, prípadne medzi rodičom a dieťaťom - Podpora kontaktu dieťaťa s rodičom, dohľad v priebehu styku, stanovenie pravidiel kontaktu
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> - Sociálne a psychologické poradenstvo - Zisťovanie názoru dieťaťa - Advokácia záujmov dieťaťa - Motivačný rozhovor - Využitie zážitkových a arteterapeutických techník - Facilitačné a mediačné techniky - Návrik rodičovských a komunikačných zručností - Facilitovanie kontraktov medzi rodičmi - Nastavenie pravidiel kontaktu dieťaťa s rodičom - Evaluácia procesov a situácií
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> - Predstavenie programu a jeho priebehu účastníkom - motivácia k účasti na programe, vytvorenie kontraktu s vyjasnením pravidiel a princípov spolupráce. - Zmapovanie situácie rodiny, záujmov jednotlivých členov - Individuálna a dyadická práca s rodičmi a dieťaťom/deťmi zameraná na redukciu napätia, korekciu deštruktívnych vzorcov komunikácie - Vytvorenie plánu kontaktov v spolupráci s rodičmi aj dieťaťom/deťmi – stanovenie presných podmienok kontaktu – miesto, čas, rozsah, frekvencia, priebeh, zodpovednosť jednotlivých zúčastnených ... - Realizácia asistovaných kontaktov - Priebežná evaluácia so všetkými zúčastnenými, aktualizácia plánu kontaktov a podmienok kontaktov na základe skúseností - Podpora a upevňovanie pozitívnych zmien v komunikácii a vzájomnom fungovaní, podpora emancipácie kontaktov - Vyhodnotenie programu a nastavenie pravidiel fungovania v budúcnosti - Facilitácia dohody medzi rodičmi, príp. medzi rodičom a dieťaťom
Časový rozsah:	<ul style="list-style-type: none"> - 95 hodín priameho výkonu /rodina
Špecifiká programu:	<ul style="list-style-type: none"> - Program sa realizuje v kombinácii individuálnej a skupinovej práce, v kombinácii terénou a ambulatnou formou.

- m. – opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou
- n. – opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou
- o. – opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou

- p. uvedenie rozsahu hodín počas dňa a dní v týždni, počas ktorých sa vykonávajú jednotlivé opatrenia, ak centrum vykonáva opatrenia ambulantnou formou alebo terénnou formou
  - **Centrum vykonáva opatrenia v pracovných dňoch nasledovne:**
    - Bratislava, Pluhová 1 – od 8 do 17 hod., v pracovných dňoch**
    - Trnava, Trhová 2, 917 01 – od 9 do 17 hod., 2x mesačne**
    - Žilina, Republiky 31, 010 01 – od 8 do 17 hod., v pracovných dňoch**
    - Trenčín, Soblahov č. 393, 913 38 – od 9 do 17 hod., 2x mesačne**
    - Banská Bystrica, nám. SNP 16, 97401 – od 8 do 17 hod., v pracovných dňoch**
    - Prešov, Svätoplukova 12, 080 01 – od 8 do 17 hod., v pracovných dňoch**

  - **Centrum môže vykonávať opatrenia aj mimo pracovné dni, pokiaľ je to vhodné**

- q. opis tvorby a vyhodnocovania čiastkových plánov individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa, opis tvorby a vyhodnocovania individuálneho plánu odbornej práce s dieťaťom a jeho rodinou alebo plánu odbornej práce s plnoletou fyzickou osobou,
  - **Pri práci s klientom bude určený kľúčový pracovník, spravidla sociálny pracovník, ktorý bude klienta v procese realizácie programu sprevádzať. Budú mu predstavení aj ďalší odborníci, ktorí budú na programe participovať**
  - **Plán vykonávania opatrení ambulantnou a terénnou formou bude vytvorený na prvom, prípadne druhom stretnutí, za účasti rodiča, náhradného rodiča, prípadne dieťaťa pokiaľ to jeho rozumová úroveň dovoľuje**
  - **Jednotlivé časti programu budú klientovi osobne vysvetlené, čo sa týka obsahu, rozsahu, procesu, frekvencie a formy intervencií, budú konkretizované ciele, na ktoré je program/modul zameraný.**
  - **Pri vytváraní plánu vykonávania opatrení bude stanovený aj spôsob, akým bude realizovaný program/modul vyhodnocovaný – spravidla po realizácii 1/3, 2/3 a v závere programu, eventuálne podľa povahy realizovaného modulu po 1/2 a v závere programu. Klient bude účastný vyhodnocovania programu, v prípade maloletého dieťaťa za prítomnosti náhradného rodiča, resp. v zastúpení náhradným rodičom. O záveroch priebežného vyhodnocovania programu/modulu bude so súhlasom klienta informovaný príslušný orgán sociálno právnej ochrany, pokiaľ to bude vhodné a účelné, o výstupoch záverečného zhodnotenia realizácie programu bude so súhlasom klienta informovaný príslušný orgán SPO.**

- r. opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou
- s. opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou
- t. opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou

- u. opis práv dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, a opis práv rodiča dieťaťa a iných blízkych osôb dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre vrátane 1. spôsobu, akým dieťa, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou v centre, môže udržiavať kontakt s rodičom, ďalšími príbuznými a osobami, ku ktorým má blízky vzťah, 2. spôsobu, akým sa dieťa, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, môže obrátiť aj bez vedomia centra na orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, verejného ochrancu práv, komisára pre deti, komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, súd alebo prokuratúru, 3. podmienok doručovania pošty, prístupu na internet a používania telefónu,
- **v prípade, že sa opatrenia nevykonávajú pobytovou formou ani na základe výchovného opatrenia, rodič, náhradný rodič, mladý dospelý a dieťa v zastúpení rodičom /ďalej klient/ má právo program ukončiť, ak nenapĺňa jeho potreby alebo mu v pokračovaní bráni iná prekážka. O tejto skutočnosti informuje Centrum písomne.**
  - **v prípade, že má klient v súvislosti s realizáciou programu domnienku, že sú porušované jeho práva, má možnosť sa obrátiť na vedúceho Centra, na predsedu Návrat, o.z., na Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý program odporučil, na Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, na Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, na verejného ochrancu práv, na komisára pre deti, na komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, na súd, na prokuratúru. O tejto možnosti je klient informovaný prostredníctvom webovej stránky organizácie, pri uzavretí dohody o realizácii programu, taktiež je táto informácia zverejnená na viditeľnom mieste v priestoroch Centra**
  - **pracovníci Centra sú povinní zachovávať mlčanlivosť o informáciách, ktoré sa o klientovi v súvislosti s realizáciou programu dozvedeli. Výnimkou sú informácie o skutočnostiach, ktoré by mohli viesť k ohrozeniu zdravia alebo života klienta alebo iných osôb**
- v. opis povinností dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, a opis povinností rodiča dieťaťa a iných blízkych osôb dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, vrátane podmienok návštev v centre tak, aby návštevy nenarúšali program centra,
- **rodič, náhradný rodič, osvojiteľ, mladý dospelý, dieťa /ďalej klient/ má povinnosť zúčastňovať sa na programe Centra na základe dohody, ktorej súčasťou je plán vykonávania opatrení ambulantnou a terénnou formou**
  - **v prípade, že sa klient z vážneho dôvodu nemôže programu, resp. jeho časti zúčastniť, je povinný to včas oznámiť pracovníkovi Centra a dohodnúť si náhradný termín**
  - **Opakované nedodržanie dohodnutých pravidiel /3x/ bez relevantného ospravedlnenia môžu mať za následok ukončenie spolupráce, o čom bude písomne informovaný klient aj príslušný orgán sociálno právnej ochrany, ktorý klienta k spolupráci odporučil**
  - **Za dodržiavanie týchto pravidiel zo strany dieťaťa je zodpovedný rodič, resp. náhradný rodič dieťaťa**
- w. taxatívny opis výchovných prostriedkov, ktoré je možné uložiť za nedodržanie povinností podľa písmena v), vrátane času ich trvania a možnosti prehodnotenia výchovného prostriedku, ak s jeho použitím dieťa alebo plnoletá fyzická osoba, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, nesúhlasia,

- **v prípade, že sa klient opakovane bez vážneho dôvodu nezúčastňuje aktivít programu, nespolupracuje pri jeho realizácii s pracovníkmi Centra a je ohrozené naplnenie cieľov programu, Centrum môže po dohode s orgánom sociálno právnej ochrany, ktorý program odporučil, spoluprácu s klientom ukončiť**

- x. **Opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou**
- y. opis postupu v rizikových situáciách pre dieťa alebo plnoletú fyzickú osobu, pre ktoré sa vykonáva pobytové opatrenie v centre, vrátane postupu pri nedovolenom opustení centra dieťaťom, pri úraze dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, vážnych nezhodách medzi deťmi a deťmi a zamestnancami centra
  - **Opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou**
  - **Pri realizácii modulov podpory, ktoré vyžadujú priamu prácu s dieťaťom bez prítomnosti osoby, ktorej je zverené, pracovník Centra dohodne s touto osobou presné podmienky prevzatia dieťaťa – čas príchodu, odchodu, kto ho privedie, prípadne či dieťa môže prichádzať/odchádzať samé, kto ho prevezme po ukončení programu, či má dieťa špecifické potreby z hľadiska zdravotného stavu, diétnych obmedzení ap. Tieto podmienky budú dohodnuté písomnou formou.**
  - **V prípade, že počas realizácie programu dôjde k vzniku rizikovej situácie – napr. úraz ap., pracovník Centra zabezpečí všetky potrebné úkony – poskytne prvú pomoc, zavolá rýchlu zdravotnú pomoc ap.**

Vypracovala: Mgr. Milada Bohovicová